

ประวัติกรมป่าไม้

กรมป่าไม้มีหน้าที่อารักขาคุ้มครองและจัดการทรัพยากร ป่าไม้อันมีอาณาบริเวณกว้างขวางถึง 187 ล้านไร่ หากคิดเป็นตัวเงินก็จะมีมูลค่าถึง 89,000 ล้านบาท ทั้งนี้ยังมีได้ค้ำจนถึงประโยชน์ทางอ้อมที่ป่าไม้ช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำและป้องกันการผันแปรของลมฟ้าอากาศไปในทางที่เลวร้ายจึงนับว่าเป็นกรมที่มีความสำคัญยิ่งกร มหนึ่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นกรม ที่เก่าแก่ซึ่งมีอายุครบ 100 ปี ในวันที่ 18 กันยายน 2539 ที่ผ่านมา ในระยะเริ่มแรก เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ ทรงสถาปนากรมป่าไม้ขึ้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน ร .ศ.115 (พ.ศ.2439) โดยให้อยู่ในสังกัด กระทรวงมหาดไทยนั้น รัฐบาลได้ ออศัยยืมตัวเจ้าหน้าที่ป่าไม้อังกฤษจากรัฐบาลอินเดีย มาช่วยบริหารราชการป่าไม้ในฐานะ เจ้ากรมระหว่างปี พ .ศ.2439 ถึง พ.ศ.2466 รวม 3 คน คือ Mr. H. Slade, Mr. Tottenham และ Mr. W.F. Lloyd ต่อมา ในปี พ.ศ.2466 เมื่อ Mr.W .F. Lloyd ได้กราบถวายบังคมลาออกจาก ราชการแล้ว รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า พระยาตรุพันธุ์พิทักษ์ (นายสนิท พุกกะมาน) ซึ่งจบการศึกษาวิชาการ ป่าไม้จาก Royal Engineering College เมือง Cooper's Hill ประเทศอังกฤษ และได้กลับมารับราชการกรมป่าไม้ เมื่อปี พ. ศ.2446 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2467 โดยไม่จ้างชาวต่างประเทศเป็นเจ้ากรมนับตั้งแต่ บัดนั้น เป็นต้นมา เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ ในสมัยต่าง ๆ กรมป่า ไม้ได้ย้ายสังกัดถึง 5 ครั้ง ก่อนที่จะมาเป็นส่วนราชการอยู่ในกระทรวง เกษตร กล่าวคือ เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ .2464 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้โอนกรมป่าไม้จาก กระทรวงมหาดไทยไปขึ้นกระทรวง เกษตรธิการ กรมป่าไม้ได้สังกัดอยู่กระทรวงเกษตร ธิการประมาณ 13 ปี จึงได้โอนกลับไปสังกัดกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ .2475 และชั่วระยะเวลาเพียง 1 ปี ก็ได้ โอนสังกัดไปขึ้นอยู่กับกระทรวงเศรษฐกิจเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคมพ.ศ.2476 และต่อมา เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2477 ได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมป่าไม้ขึ้นอยู่ ในสังกัดทบวงเกษตรธิการของกระทรวงเศรษฐกิจ เมื่อได้มีการยกฐานะทบวงเกษตรธิการขึ้นเป็นกระทรวงเกษตรธิการเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2478 กรมป่าไม้จึงได้มา สังกัดอยู่ใน กระทรวงเกษตรธิการและต่อมา เมื่อ พ.ศ.2495 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระ ราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมและบัญญัติให้มีกระทรวง เกษตรขึ้นแทน กระทรวงเกษตรธิการ สำหรับกรมป่าไม้ก็ ยังคงสังกัดอยู่ในกระทรวงเกษตรต่อไปตามเดิม เหตุการณ์ก่อนสถาปนากรมป่าไม้ ประวัติกรมป่าไม้ของประเทศไทยได้เริ่มขึ้นในสมัยที่มีการริเริ่ม ทำป่าไม้สักเป็นสินค้าทางภาคเหนือ การป่าไม้ใน อดีตมีลักษณะเปลี่ยนแปลง ไปจากปัจจุบันเป็นอันมาก กล่าวคือ ป่าไม้สักใน 5 นครอันได้แก่ นครเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ และน่าน เจ้าผู้ครองนครเหล่านั้น ได้ยึดถือเอาว่า ป่าไม้ในเขตท้องที่ดัง กล่าวเป็นทรัพย์สินของตน ผู้ใดจะทำไม้สัก ในป่าท้องที่ใด จะต้องได้รับอนุญาตจาก เจ้าผู้ครองนครนั้น ๆ โดยยอมเสียเงินที่เรียกว่า "ค่าตอไม้" ตามจำนวนต้นที่จะ ตัดฟันลง นอกจากนี้ เจ้าผู้ครองนครจะ ยกป่าใดในท้องที่ของตนให้แก่ผู้ ใดก็ได้ และเมื่อเจ้าของป่าถึงแก่กรรม ลง ป่าไม้นั้นก็ตกเป็นทรัพย์สินอยู่ใน กองมรดกด้วย มิได้มีการควบคุมการทำไม้ในทาง วิชาการเลย เช่น จำนวนไม้ที่จะให้ตัดฟันแต่ ละคราว ขนาดจำกัด หรือจะตัดออกจากป่าตอน ไหน เท่าใด ก็ได้กำหนดไว้เหตุการณ์ได้เป็นไป เช่นนี้ตลอดมาเป็นเวลาช้านาน จนปรากฏว่า ในระยะหลัง การอนุญาตให้ทำป่าไม้ของผู้เป็น เจ้าของป่า มิได้เป็นไปโดยยุติธรรมและเรียบ ร้อย ได้ก่อความยุ่งยากและเกิดกรณีพิพาทระหว่าง ผู้ขออนุญาต ผู้รับอนุญาต และเจ้าของป่าเนื่อง ๆจนได้มีคำร้องทุกข์ของผู้เดือดร้อนถึงรัฐบาลอยู่เสมอ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติ สำหรับผู้รักษาเมือง ซึ่งจะทำสัญญา กับ ชาวต่างประเทศ จุลศักราช 1236 (พ.ศ.2417) โดย บัญญัติว่า สัญญาที่ผู้รักษาเมือง หรือผู้ครองนคร จะกระทำกับชาวต่างประเทศนั้นจะต้องได้รับ สัตยาบันจากรัฐบาลก่อน จึงจะมีผลใช้บังคับ

คับได้ และรัฐบาลได้แทรกข้อความที่ว่า"ห้ามมิ ให้เจ้านายเจ้าของป่าออกไปอนุญาตแห่งใด แห่งหนึ่งให้แก่บุคคลเกินกว่า 1 คน" ไว้ ในสัญญาทางพระราชไมตรีอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ .2526 อีกด้วยรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะควบคุมการทำป่าไม้ให้รัดกุม ยิ่งขึ้น ใน พ.ศ.2436 กระทรวงมหาดไทย จึงได้จ้าง Mr.Castensjold ชาวเดนมาร์กไปตรวจสถานการณ์ ทำป่าไม้สักทางภาคเหนือแต่เมื่อเดินทางไป ถึงจังหวัดตาก ท่านผู้นี้ก็ป่วยหนักและถึง แก่กรรม รัฐบาลจึงต้องจัดหาผู้ชำนาญคนอื่น ให้ดำเนินการต่อไป ในการนี้รัฐบาลอินเดียได้เอื้อเพื่อให้ยืม Mr. H. Slade ข้าราชการ ผู้ชำนาญและสามารถในการทำป่าไม้ของพม่ามาใช้ ชั่วคราว Mr. H. Slade ได้มาถึงกรุง เทพฯ เมื่อ พ.ศ.2438 แล้วได้เดินทางไปภาคเหนือเพื่อสำรวจกิจกรรมป่าไม้สักของไทย โดย ผ่านจังหวัดต่าง ๆ จนถึงจังหวัดเชียงใหม่ และกลับถึง กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2438 ครั้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2438 ได้เสนอรายงานผลการสำรวจป่าไม้ ต่อกระทรวงมหาดไทยพร้อมกับได้ชี้ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในกิจการป่าไม้ของประเทศไทยอันเนื่องจากเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

(1)การทำป่าไม้ทั้งหมดอยู่ในความยึดถือครอบครองของเจ้านายของท้องถิ่น แทนที่จะได้อยู่ในความดูแลควบคุม ของรัฐบาลกลางโดยกล่าวว่า การที่เจ้านายฝ่ายเหนือ ได้ทำสัญญาการทำได้ในฐานะเจ้าของป่า แล้วให้รัฐบาลประทับตราสัตยาบัน คล้ายกับว่า รัฐบาลยอม รับรองว่า ป่าไม้นั้นอยู่นั้นอยู่ในกรรมสิทธิ์ของเจ้า นายเจ้าของท้องถิ่น ซึ่งผิดกับทางพม่าและอินเดียที่ถือว่า ป่าไม้ทั้งหมดอยู่ในพระราช อำนาจของพระมหากษัตริย์ จะทรงจัดการกับป่าไม้อย่าง ไรก็ได้แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็น สมควร ในทางปฏิบัติแม้รัฐบาลจะประทับตราสัตยาบันให้ แก่ผู้ได้รับอนุญาตแล้ว เมื่อสัญญาสิ้นอายุก็ปรากฏว่าผู้รับสัญญายังคงทำไม่อยู่ต่อไป หรือเมื่อได้ยื่นคำร้องขออนุญาตแล้ว เมื่อสัญญาสิ้นอายุก็ปรากฏว่าผู้รับสัญญา ยัง คงคำไม่อยู่ต่อไปหรือเมื่อได้ยื่นคำ ร้องขออนุญาตแล้ว ก็ลงมือทำไม้เลยที่ เดียว นอกจากนี้แล้ว วิธีการขออนุญาตก็ลำบาก ยากเย็น เนื่องจากต้องเสียเงินกินเปล่าแก่เจ้านายเจ้าของป่ามากมาย เมื่อมีผู้ยื่นคำ ร้องขอทำไม้หลายรายก็เกิดแก่งแย่ง แข่ง ชันให้เงินกินเปลวกันขึ้น ทำให้เจ้าของ ป่าพยายามแบ่งป่าออกเป็นแปลงเล็ก ๆ เพื่อจะ มีทางได้เงินมากขึ้น ราคาต้นทุนของไม้ สักในขณะนั้นจึงเชยสูงขึ้นเรื่อย ๆ

(2)ในขั้นต้นจำเป็นต้องสำรวจป่าไม้สัก เพื่อ กำหนดจำนวนไม้ที่สมควรอนุญาตให้ตัดฟันและควร ระวังการตัดฟันไม้สัก มาใช้สอยกันอย่าง เสรี และหันมาส่งเสริมให้ใช้ไม้กระยาเลย แทนเสียบ้าง นอกจากนี้ ราชอาณาจักรได้ตัดฟันไม้สักขนาดเล็กมาใช้ ทำเสากันมาก ซึ่งเป็นการทำไม้สักเกินกำลังของป่าไปมากมาย กล่าวโดยหลักการควรถือว่าบรรดาป่าไม้ ที่มีอยู่ทั้งหมดเป็นเสมือนต้นทุน ซึ่งเป็น ของประเทศและปริมาณเนื้อไม้ที่งอกเงยขึ้นทุกปี เป็นเสมือนดอกเบี๋ย ซึ่งอาจนำออกมาใช้สอย ได้เป็นรายปี ไม่ควรแต่จะต้องต้นทุนเป็น อันขาด แต่ปรากฏว่าสถานการณ์ป่าไม้สักขณะนั้น ได้มี การตัดฟันไม้สักเกินกำลังป่า ถึงประมาณ 3 เท่าครึ่ง จึงควรพยายามลดการทำไม้สักลง ให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น นอก จาก Mr. H. Slade ได้ชี้แจงข้อบกพร่องดัง กล่าวแล้ว ก็ได้เสนอวิธีแก้ไขไว้หลายประการที่ สำคัญก็คือ รัฐบาลควรต้องเข้าจัดการป่าไม้เสีย เอง ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในมือของเอกชนคนใด คนหนึ่ง ฉะนั้น ป่าไม้สักอันมีค่าของไทยควร จะต้องโอนมาอยู่ในความดูแลควบคุมของ รัฐบาลโดยสิทธิ์ขาด และเพื่อให้การจัดการป่าไม้ของ ประเทศมีเสถียรภาพอันมั่นคง ก็กับรักษาสภาพเช่นนั้น ไว้ได้ จึงจำเป็นต้องจัดตั้ง องค์การในรูปทบวงการเมืองของรัฐบาลควบคุมและ บริหารป่าไม้ขึ้น และให้พนักงานที่ได้รับการอบรม มาโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ เพราะการป่าไม้เป็น วิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง และควรออกกฎหมายสำหรับควบคุม กิจการป่าไม้ด้วยนอกจากนี้ ยังได้เสนอให้มี บทบัญญัติ กล่าวถึงการจัดการป่าเป็นป่าสงวนและ การบันทึกสิทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่เหนือป่าไม้ การ ป้องกันป่าไม้ให้พ้นจากการถูกบุกรุกทำลาย การเก็บเงินผลประโยชน์และการควบคุมไม้ระหว่างเคลื่อน ที่ การแก้ไขแบบสัญญาอนุญาตทำป่าไม้ที่ใช้อยู่เพื่อมุ่งหนักไปทางการคุ้มครองรักษาป่าไม้มาก กว่า การบำรุงป่า การบำรุงป่านั้นควรเป็นหน้าที่

ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้มากกว่า สำหรับเงินค่าตอบแทน ก็ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลจัดเก็บเสียเอง แทนที่จะให้พนักงานของ
เจ้านายเจ้าของ ป่าดำเนินการ ซึ่งได้เงินค่าตอบแทนน้อยกว่าที่ ควรได้ เพราะการทุจริตของพนักงานเหล่านั้น เมื่อกระทรวง มหาดไทย
ได้รับรายงานของ Mr. H. Slade และได้พิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว จึงได้นำความกราบ บังคมทูลพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อ ขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยซึ่งก็ได้ทรงพระราชดำริเห็นชอบและพระราชทานพระราชหัตถ์
เลขที่ 63/385 ลงวันที่ 18 กันยายน ร .ศ.115 (พ.ศ.2439) ถึงเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้น โดยให้สังกัดอยู่ในกระทรวง มหาดไทย นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จึงได้มี ทบวงการเมืองควบคุมกิจการป่าไม้
ของประเทศไทยโดย เฉพาะขึ้น และทางราชการก็ได้ถือเอาวันที่ 18 กันยายน ร.ศ.115 (พ.ศ .2439) เป็นวันสถาปนากกรมป่าไม้
ตลอดมา

จาก :- หนังสือ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้ ๑๘ กันยายน ๒๕๓๙